د) عینیت صفات با ذات و عدم عینیت ذات با صفات، لازمه‌ی بساطت ذات

شاگرد: «تجزئة العدد» بر اساس مبنای فاعل را چون برای ذات می‌فرمایند، می‌توانیم ... .

استاد: برای ذات نیست، کمال است.

شاگرد: این‌ها صفات ذات خداوند متعال است، می‌توانیم بگوییم: اشعار دارد به این‌که صفات خداوند عین ذات نیست؟

استاد: من که خیلی با این استفاده‌ی شما موافق هستم. قبلاً عرض کرده بودم؛ این‌که می‌گوییم: عینیت صفات با ذات، یک مرتبه‌ای از کلاس معارفی است که روایات گفته‌اند. برای این است که نفی تعدد صفات کنند و الا امیرالمؤمنین علیه‌السلام در ابتدای نهج‌البلاغه نمی‌فرمودند: «أَوَّلُ الدِّینِ مَعْرِفَتُهُ وَ کَمَالُ مَعْرِفَتِهِ التَّصْدِیقُ بِهِ وَ کَمَالُ التَّصْدِیقِ بِهِ تَوْحِیدُهُ وَ کَمَالُ تَوْحِیدِهِ الْإِخْلَاصُ لَهُ وَ کَمَالُ الْإِخْلَاصِ لَهُ نَفْیُ الصِّفَاتِ عَنْهُ»[1]. اصلاً این ادبیات می‌گوید نفی صفاتی که در آخر کار می‌آید، مطلبش خیلی بالا است. نه این‌که نفی صفات زائده باشد و ... . اول «الاخلاص» را بفهمیم که به چه معنا است، بعد حضرت علیه السلام می‌فرمایند: «کمال الاخلاص». وقتی «الاخلاص له» را دیدیم، «کمال الاخلاص له» نفی صفات است. لذا به گمانم این نفی الصفات، خیلی بحث مهم و سنگینی است. از مرحوم علامه‌ی طباطبایی هم عباراتی را زیاد نقل کرده‌ام؛ فرموده بودند: صفات عین ذات هستند اما ذات عین صفات نیست. می‌دانم که ایشان یکی از این‌ها را گفته بودند. بیانی داشتند که آن بیان را فراموش کرده بودم. آن چیزی که بنده می‌فهمم، این است که از این طرف مانعی ندارد که این حرف را بزنید. اما وقتی از آن طرف نگاه می‌کنید، حتی خوب نیست از کلمه‌ی سابق استفاده کنید.

---

[1]. نهج البلاغه (بر اساس نسخه‌ی صبحی صالح)، ج ۱، ص ۳۹.

بازبینی #2
ایجاد شده 29 ژانویه 2024 15:47:46 توسط ... .
به روزرسانی شده 7 فوریه 2024 17:06:22 توسط ... .